

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revue belgické.*

Bulletin belge.

(Dokončení.)

Listopad 1927.

Pplk. gšt. Haus: La défense du territoire.

Hlavní povinností národa je zajistiti si obranu svého státu; k tomu je třeba sil co největších — neboť nikdy nejsme dosti silni.

Ideálem by bylo využití všech pramenů tak, aby nám daly maximální

výkonnost (mobilisace vojenská, industriální, finanční, obchodní). To vyžaduje dobré obranné organisace území, zvláště je třeba, aby již v míru:

každý občan měl cit národního smýšlení silně vyvinut,
měl smysl pro kázeň,
aby byla vytvořena úzká a stálá spojitost duše národa s duší jeho vůdců (t. j. důvěra),

konečně, aby ve všech vrstvách národa sklon individuálního sobectví byl nahrazen — a zvláště pokud jde o armádu — úplnou podřízeností všeobecným zájmům.

Je možno si učiniti dva předpoklady:

1. Uvedené podmínky nejsou splněny.

Armáda musí pak býti v národě školou povinnosti a kázně, musí míti vliv na mravní výchovu muže. Vzhledem k nynějšímu stavu závisí vojenská hodnota armády na době, kterou občané ztráví u pluku. Bylo by klamné za nynějších okolností mysliti, že země může pro svou obranu počítati s posilou improvizovaných jednotek. Obrana území je tedy možná jen s lidmi, kteří dostali vojenskou výchovu v kasárnách.

Těchto několik myšlenek pisatele dává věru podnět k přemýšlení o našem národě a o obraně našeho státu a k srovnání příprav obrany širokých vrstev občanských u nás a u našich sousedů: Němců a Maďarů. U nás zdá se — jako by myšlenka nutnosti obrany státu ustupovala lhostejnosti o příští osudy země, v které zahrabáváme často i naši národní hrdost tak silně kdysi vyvinutou (Žižka) — naproti tomu, co okolní státy žijí v národě: myšlenku nedotknutelnosti státních hranic — ba více: myšlenku expanse s poukazem na historii, někdy i třeba trochu vylhanou, k jejímuž uskutečnění se připravují podporováním různých nacionalistických, ilegálních formací a spolků, které budou — a tomu musíme věřiti — dobrou a vydatnou posilou armády, třeba i omezeně v svém počtu a prostředcích.

2. Uvedené podmínky jsou uskutečněny.

Pak jest armáda vlastně „národ ve zbrani“; její síla přes to závisí na vojenském výcviku. Avšak mobilisace „ozbrojeného národa“ trvá dlouho a čekati na její ukončení znamenalo by přenechati nepříteli možnost iniciativy operací. Je tedy nutno — přes to, že podmínky nahoře uvedené jsou splněny — míti armádu, jež by rychle zmobilisovala, byla schopna manévru již od

počátku nepřátelství, zatím co by národ prováděl svou mobilisaci.

Tedy: nutnost míti armádu potvrzují oba předpoklady, účel se však mění: zatím co za prvního předpokladu armáda je jediným obranným prvkem státu, je za druhého předpokladu jen krytem mobilisace celého národa.

Jsouc takovou, musí se armáda řídit válečnými zásadami, z nichž nejdůležitější je: poměrnost cíle k prostředkům.

Uváděje vzpomínky na rok 1914 praví autor, že při řešení tohoto problému mohou intervenovati tyto faktory:

číselná velikost sil,
morální velikost sil,
čas, jež je nutno získati,
prostor, který musí býti zajištěn,
hodnota terénu.

Dále poukazuje na díla: plk. Myten (Défensive de retraite) a mjr. Vau Overstraeten (Des principes de la Guerre à travers les âges), v nichž jsou obsaženy další zásady, na nichž se zakládá uskutečnění nedotknutelnosti státních hranic.

Ke konci řeší problém obrany státu při nepřátelském útoku na určitý bod hranic, za těchto předpokladů:

1. Armáda má dostatek sil útočníka nejen zastaviti, nýbrž po zastavení jej napadnouti: hranice zůstanou neporušeny.

2. Armáda má dosti sil, aby mohla po určitý čas — než přijdou posily — vzdorovati relativně silnějšímu nepříteli: boj se vede na hranicích; na jeho výsledku závisí neporušenost hranic.

3. Armáda nemá dosti sil, aby mohla odolati nepříteli: její velitel musí manévrovati z posice na posici, aby získal čas (défensive de retraite), aniž vyčerpal své vlastní síly.

Závěrem připomíná „Raport armádního velení: Činnost belgické armády pro obranu země a zachování neutrality“:

I. Vždy, má-li armáda před sebou přesilu:

1. brání se co nejdále vpředu na dobrých posicích a zabrání nepříteli vniknutí do národního území,

2. armáda, jsoucí předvojem francouzských a anglických sil, očekává na těchto posicích spojení s nimi,

3. není-li toto spojení možné před příchodem hlavních sil nepřítelů, nevydává se všanc jistým ztrátám; proto: a) se vyhýbá sražce s hlavní silou nepřítelů, b) zamezí obchvat a zajistí si ústupovou posici dovolující pozdější spojení s franc. a anglickými silami pro příští společnou akci.

II. Budou-li síly stejné, útočí v nej-
příznivějším okamžiku, t. j. buď když
jsou nepř. síly velmi roztaženy a ne-
dostatečně organisovány, nebo když
jsou dočasně zeslabeny.

Listopad 1927.

Mjr. Molhaut: Protection du
corps d'armée en marche par
l'artillerie contre-avion.

Pisatel po krátkém úvodě, v němž
podává charakteristiku a zásady po-
užití dělostřelecké protiletadlové ob-
rany, studuje možnosti ochrany armá-
dního sboru jedním oddílem protiletad-
lového dělostřelectva za pochodu dale-
ko od nepřítele během dne i za noci,
v blízkosti nepřítele a za přibližování.
V závěru konstatuje, že možnosti
ochrany jedním oddílem jsou velmi
omezené a že je nutno ji řešiti:

1. buď nepřetržitou ochranou čela
hlavního voje postupným přemisťová-
ním, při čemž zad zůstane nechráněn,
2. neb obranou důležitých bodů ne-
bo prostorů na pochodové dráze.

Z článku vysvítá, že v belgické ar-
mádě: a) se užívá 4 vzorů protiletadlo-
vých děl pohyblivých, s mechanickým
tahem, stejné ráže (75 mm) pro služ-
bu v poli, mimo starý polopohyblivý
materiál s platformou, kterou možno
odmontovati během 2 hodin, ráže 70·5
mm, používaného v zápolí,

b) protiletadlové dělostřelectvo není
dosud přiděleno arm. sborům, nýbrž
disponuje s ním velitel armády,

c) baterie jsou organisovány tak, že
mohou střeliti po četách; tato palba
je výjimkou a baterie pokládána za
jednotku palby, kdežto velitel za tak-
tickou jednotku.

Autor končí poukazem na snahy
Němců organicky vybavit pěší a jez-
decké divise oddílem, armádní sbor
plukem (o 7 bateriích) protiletadlového
dělostřelectva.

Prosinec 1927.

Gen. mjr. Pierret: La motorisa-
tion de l'artillerie.

Uváživ důvody snah změnit v ci-
vilním životě i v armádě koňský potah
v tah mechanický uvádí pisatel výho-
dy a nevýhody použití koně a motoru
v dělostřelectvu a přichází k názoru,
že se oba způsoby tahu navzájem
vhodně doplňují; který z nich bude
převládati, bude záviseti na výsledku

pokusů, na vývoji motorisace v životě
průmyslovém, zemědělském, obchod-
ním a na prostředcích, jimiž stát
disponuje. Varuje před překotnou mo-
torisací.

Dále uvažuje o výhodách a nevýho-
dách způsobů mechanického tahu uží-
vaného v dělostřelectvu:

- a) dělostřelectvo vezené na autech,
- b) dělostřelectvo tažené traktory,
- c) dělostřelectvo, kde dělo a motor
tvoří celek (autokanon),

a užitečnost jich použití v různých
kategoriích dělostřelectva, při čemž do-
poručuje:

1. pro dělostřelectvo doprovázející
pěchotu (dělo pěchoty) traktory na pá-
sech,

2. pro dělostřelectvo přímé podpory
a všeobecné činnosti u divise koňský
potah,

3. pro dělostřelectvo armádního sbor-
u za nynějšího stavu materiálu koň-
ský potah; kdyby však měl materiál
být těžší, motor,

4. pro těžké armádní dělostřelectvo
traktory,

5. pro dělostřelectvo proti tankům
(dosud není) hodil by se pancířový
autokanon,

6. pro dělostřelectvo protiletadlové
autokanon, jakého se používá dosud,

7. pro dělostřelectvo, jež se přidělí
jezdecktvu, stačí koňský potah pro děla
malé ráže (75) pro hrubá děla by se
doporučoval traktor na pásech; poně-
vadž se tyto rychle opotřebují, bylo by
výhodné dovézt je až na bojiště na
autech.

8. hlavní záloha dělostřelecká, je-li
tak početná a má-li účinkovati na tak
široké frontě, jako měli Francouzové
za světové války, musí míti co největ-
ší strategickou pohyblivost, t. j. musí
býti zařízena na mechanický tah; pi-
satel soudí, že pro potřeby Belgie není
nevyhnutelně třeba motorisovati toto
dělostřelectvo.

Nakonec uvádí zhrbný přehled po-
kroku motorisace v různých armádách,
který je hlavně závislý na prostřed-
cích a surovinách, jimiž ten aneb onen
stát disponuje. Spojeným státům ame-
rickým a Anglii nebude se nikdy ne-
dostávat motorů ani pohonných látek
anebo pryže, zatím co jiným zemím
schází buď jedno neb druhé.

Škpt. gšt. J. Fetka.

b) Revues srbské.

Artileriski Glasnik.

„Artileriski Glasnik“ je časopis,
který rediguje určitý odbor dělostř-
lecké školy střelecké arm. SHS. a

jeho vydání financuje ministerstvo vo-
jenství a námořnictví. Jeho úřední
vydávání bylo stanoveno předpisem,
vydaným na návrh insp. dělostřelectva
a hlavního štábu armády SHS a uve-

řejněným ve „Službenem vojním listu“ čis. 20 z roku 1926.

Účelem jeho je:

a) seznámiti důstojníky dělostřelectva s čistě odbornými novotami.

b) seznámiti důst. ostatních zbraní s vlastnostmi a použitím moderního dělostřelectva,

c) rozšířiti ideu těsné spolupráce dělostřelectva s ostatními zbraněmi,

d) sbírat zprávy o činnosti dělostřelectva v minulosti a vyvozovati z nich důsledky pro použití dělostřelectva v budoucnosti a p.

Dosud vyšlo od r. 1926 7 svazků v nestěpných intervalech.

Budeme postupně v krátkosti uveřejňovat a sledovat obsah článků ve svazcích dosud vydaných.

Svazek I. (Ročník 1926.)

„O doprovodu dělostřelectvu“. Od anonymního pisatele Dj.

Článek odůvodňuje nutnost lehkého a snadno pohyblivého děla pro přímou podporu pěchoty, jehož nezbytná nutnost vyplývá ze zkušeností ze světové války.

Dále se uvádějí názory italských důstojníků, kteří osobně v bojích poznali nutnost takového doprovodného děla pěchoty, neboť přidělené dělostřelectvo pro přímou podporu nemůže včas a tak účelně zdánlivě malé překážky odstranit jako dělo, které postupuje téměř v řadách pěchoty.

Odborná vojenská literatura připomíná dělo ráže 75 mm. Veškeré armády, které se zúčastnily světové války, pokoušely se usilovně tuto otázku řešiti, zejména Francie.

Za války bylo seznáno, že taková zbraň nemá jen účinek materiální, nýbrž i morální, neboť činností této zbraně byla by povznesena jaksi mysl vojáků, často útrapami válečnými pokleslá.

Jednou z hlavních příčin, proč je zde snaha dáti pěchotě dělo, je též to, že pěchota není skoro nikdy s to dělostřelectvu přímé podpory přesně označiti cíl, na př. různá kul. hnízda, nepřátelské odpory, stavějící se při útoku pěchotě do cesty a p. a znemožňující mnohdy na delší dobu postup pěchoty a působící jí značné ztráty.

Dělostřelectvo pro přímou podporu nemůže býti téměř nikdy tak blízko, aby mohlo v pravý čas a přesně býti orientováno o takových překážkách.

Je tedy nutno dáti pěchotě děla menší ráže, která jsou snadno pohyblivá, při čemž se mohou snadno přizpůsobiti terénu, býti rychle uvedena v činnost a snadno zásobována střeli-

vem, neboť jinak by byla spíše na obtíž nežli ku prospěchu pěchoty.

V dalším rozbírá všeobecně známou činnost dělostřelectva pro přímou podporu na důkaz, že nemůže přímým požadavkům pěchoty vyhověti.

Boj vlastního dělostřelectva s nepřátelským dělostřelectvem. Od div. gen. Čed. T. Jovanoviče.

Na počátku se uvádí zásadní úkol dělostřelectva, t. j. podpora pěchoty jak při útoku, tak i v obraně. Boj s nepřátelským dělostřelectvem připadá jen částečně divizionnímu dělostřelectvu, neboť je to hlavní úkol armádního nebo dělostřelectva arm. sborů.

Autor rozbírá různé příklady z války turecké r. 1912, bulharské r. 1913 a konečně z války světové.

Zmiňuje se o případech, kdy byly části armádního dělostřelectva přidělovány přímo divisím, pak kdy divisi dělostřelectva zasahovalo do boje sousedních divisí.

Uvádí činnost div. a arm. dělostřelectva při útoku a požaduje, aby před zahájením útoku bylo nepřátelské dělostřelectvo aspoň neutralisováno, a připouští částečné použití armádního dělostřelectva pro přímou podporu pěchoty.

Aspoň částečnou neutralisaci nepř. dělostřelectva požaduje proto, že by měl jinak nepřítel možnost, svým, třeba jen zčásti intaktním dělostřelectvem, útok naší pěchoty zastaviti.

V dalších odstavcích probírá autor některé podrobnosti o účinku dělové palby. Tak na př. uvádí, že za určitých podmínek a kadence střelby je potřeba 400–500 ran a 2½–3 hodin pro 155 mm hrubou houfnicovou bat o 4 dělech k zničení jedné nepřátelské baterie, a to při dobrém pozorování palby. Je-li však nepřátelská baterie dobře kryta, počítá autor 2000 ran a použití 2 baterií vlastních, aby účinek byl urychlen.

Dále uvádí, že pak 1 oddíl 155 mm hrubých houfnic o 3 bateriích za příznivých podmínek a za přesného pozorování může zničiti za 2–3 hodiny 3–4 nepřátelské baterie.

Ale hned dále praví, že válečná zkušenost nás poučila o jiném nežli teorie. Ukázala nám totiž, jak těžko je s dobrým úspěchem účinně střeliti nebo dokonce zničiti nepřátelské dělostřelectvo. Zničena mohou býti jednotlivá děla a snad i někdy nějaká baterie.

Přes to se však nesmí dělostřelectvo vzdávati snahy podniknouti boj s nepřátelským dělostřelectvem k dosažení co nejlepšího úspěchu.

Nejlepšího účinku lze dosíci soustře-

dáváním palby na jednotlivé cíle. Bylo-li cíle dosaženo, nespustit nepřítel více s oka — bedlivě ho dále pozorovat, neboť nahrazením zničené obsluhy a materiálu stanou se zase zdánlivě zničené baterie k boji schopnými.

Ke konci článku v tomto svazku shrnuje autor své úvahy v resumé a doporučuje soustředění palby postupně od jednoho cíle na druhý, za současného používání střeliva, plněného otravnými látkami a brisantních granátů.

Atmosféra otravných plynů nutí mužstvo k použití plynových masek, čímž se stává obsluha děl nepřesnou, pomalou a konečně i nemožnou. Autor doporučuje, aby 1—2 děla i po dosaženém úspěchu dále střelila na cíle z důvodů shora uvedených a znemožnila neb aspoň ztížila nepříteli se zotaviti k další eventuální činnosti.

Pokračování toho článku bude obsaženo v některých z příštích svazků.

Prostředky pro přesnou střelbu moderního dělostřelectva. — Od brig. gen. H. P. Petroviče.

První kapitola tohoto článku obsahuje všeobecné pojednání o palbě, při které se vyžaduje šetrnosti střelivem a materiálem, neboť čím větší ráže, tím nesnadnější je dovoz munice a příslušného materiálu.

Největšího účinku a zároveň největší možné úspory lze dosáti dobrou přípravou k palbě a jejím přesným pozorováním.

Druhá kapitola uvažuje o důležitosti mapy, plánů a leteckého pozorování nebo pozorování z balonu.

Rozpísuje se podrobně o úkonech, kterými lze dosáti přesného zamíření děla, a doprovází text několika vhodnými obrázky.

V dalším se vylicuje činnost pozorovacího letectva; obzvláštní důležitost se přičítá leteckým snímkům, z nichž lze přesně stanovit sestavu nepřítelů, hlavně pak dělostřelectva, neboť lze ze snímků snadno vyčíst příjezdy k palběným postavením, cesty pro dopravu střeliva a také pozorovatelný. Letecké pozorovací činnosti musí být využito nejen v boji posílním, nýbrž i při různých jiných operacích.

Dělostřelectvo se musí snažit zůstat stále v těsném styku s letectvem.

Další stať se zmiňuje o snímcích perspektivních, které lze pro několik baterií najednou pořídit přibližně ze středu některého výhodného místa palběného postavení. Tyto snímky konají dobré služby velitelům při změně cíle, neboť se jimi usnadňuje orientace porýzených velitelů baterií.

Třetí kapitola pojednává o vlivu teploty a meteorologických prvků na střelbu.

Počíná zásadním článkem Polního řádu o úloze dělostřelectva, který zní: „Hlavní úlohou dělostřelectva je podporovati pěchotu mohutnou a účelnou palbou; při útoku zdolává veškeré překážky, které brzdi postup pěchoty, v obraně pak jí umožňuje nezlomný a vítězný odpor.“ Aby mohlo dělostřelectvo tuto zásadu zachovati, je nutno, aby byl účinek jeho zbraně důkladně teoreticky prostudován. Různá střelecká pravidla a střelecké tabulky jsou vypracovány na základě výpočtů a pokusů na střelnicích ve výši 150 m nad hladinou mořskou (vyjma pro horská děla na př. 65 mm vz. 1906, jejichž balistická data jsou propočítána pro výši 1500 m nad hlad. mořskou). Základní teplota vzduchu je 15° C, tlak vzduchu 750 mm, relativní vlhkost 50% až 70%. Dále jsou uvedeny ještě některé další podrobnosti předpokladů, na př. že se střelba provádí z úplně nových, tedy neopotřebovaných hlavních, atd.

Odchytky při praktické střelbě od těchto vypočítaných dat mají svůj původ v nesčetných odchylkách předem zmíněných předpokladů, a proto je nutno před střelbou tyto odchylky buď přístroji přesně změřiti neb alespoň odhadnouti a podle toho na základě stanovených oprav pro tyto odchylky zamíření děl náležitě přizpůsobiti. Další část pojednává o rozptylech a nepřesnostech děl, které mají svůj původ v okolnostech, jež nelze nikdy naprosto odstraniti; jsou to rozdíly v obsluze, proměny atmosférické, vady v materiálu, různá váha střel a p.

Dále vysvětluje na několika příkladech, jak se takové opravy provádějí, a ukládá všem orgánům svědomitě, přesně a co možná rychle stanovení všech potřebných dat pro střelbu, neboť jen tak může dělostřelectvo vyhověti zásadě předem uvedené.

Pozorování ve vzduchu ve spojení s dělostřelectvem. — Od anonymního pisatele R.

Autor uvádí stručný přehled dějin pozorování dělostřelecké palby z pozorovacích balonů a z letadel.

Počátky klade do války francouzsko-německé r. 1870—71. Takové pozorování, ovšem jak je známe nyní, má svůj počátek teprve ve světové válce.

Francouzové nepřipisovali tomuto pozorování s počátku valného významu a tak na př. zanechali pozorovací balony v pevnostech; rovněž tak letadel bylo málo k tomu účelu použito.

Za to však Němci hojně a s úspěchem používali těchto prostředků,

v čemž je pak Francouzové brzy též dostihli.

Dělo bez leteckého pozorování (z balonu nebo z letadla) zůstává podle autora z $\frac{1}{10}$ nevyužito. Co pozorovatel sám nespasí, to doplní fotografie.

Dále zdůrazňuje důležitost bezdrátové telegrafie a různých signálů.

Způsob pozorování je pak vylíčen obdobně, jak je zaveden i v naší armádě.

Autor uvádí několik různých případů, které rozbírá.

Pozorování z letadel dělí na 3 hlavní části:

1. účel střelby,
2. předmět pozorování,
3. způsob, jak podávat zprávy a pozorování.

Dnešní moderní prostředky umožňují velitelům baterií vzít v úvahu veškeré činitele, mající vliv na střelbu; proto mohou pak provést s úspěchem veškeré přípravy pro přesnou střelbu. To umožňuje, že první střely již padnou do blízkosti cíle, a usnadňuje další pozorování.

V dalším odstavci se zabývá autor úkoly pozorovatelů a způsobem, jak se dorozumí rychle s bateriemi a s různými velitelskými. V dalším se rozbírají kombinace smluvených signálů. Text je provázen četnými případnými obrazy.

Moderní obrana mořského pobřeží. — Od pplk. děl. I. S. Zigiče.

Autor konstatuje, že téměř ve všech vojenských oborech přinesla světová válka aspoň v hlavních rysech něco pozitivního. Co se týká útoku na pobřeží a přistání větších vojenských oddílů, nevyskytlo se (pokud jde o vojenské publikace) nic konkrétního, ač od skončení války uplynulo již tolik let. Co dosud bylo uveřejněno, bylo jen rázu povšechného. Nesmíme hledět na to, jak to vypadá nyní, nýbrž musíme pracovat pro budoucnost.

Článek je rozdělen na několik částí. 1. část obsahuje všeobecné pojednání o obraně pobřeží.

Při obraně nutno především znáti aspoň zhruba úmysl nepřítele. Pak je nutno opevniti veškerá příslušná důležitá místa, a to již v míru. Konečně nutno si uvědomiti, jakých prostředků bude k obraně potřeba.

Hlavním činitelem je námořnictvo — loďstvo, druhým pak letectvo.

Útok na přístav může býti podniknut nepřímo — blokadou, uzavřením výjezdu; pak přímo — bombardováním lodním dělostřelectvem a z letadel. Útok může býti buď postupný, totiž za-

biráním jednoho pevného bodu (fortu) za druhým, anebo hromadný s velkými jednotkami, námořními a pozemními najednou.

Vedle válečných přístavů, tvořících basi pro loďstvo, jsou obvykle na pobřeží opevněna ještě různá místa, kde by mohl nepřítel snadno přistati, nebo výhodně vysaditi pozemní vojsko. Autor nazývá tato místa „važné tačky“ (důležitými body). Taková místa musí býti předem vyhledána a co nejdříve při vypuknutí války alespoň zatímně opevněna, nestalo-li se tak již v míru.

Autor uvádí některá děla, jichž použili Němci při obraně pobřeží poblíž Ostende ve světové válce; byly to hlavně tyto ráže:

- 380 mm s dostřelem 55 km,
- 305 mm s dostřelem 37,5 km,
- 280 mm s dostřelem 22,5 km,
- 170 mm s dostřelem 27 km.

Dalšími prostředky pro obranu pobřeží jsou: vlastní loďstvo, minová pole, pobřežní torpedovací stanice a mobilní pobřežní (pozemní) obrana a letectvo.

Pobřežní dělostřelectvo se dělí na vysoko položené baterie (výše nežli 30 m nad hladinou mořskou) a nízko položené baterie (méně než 30 m nad hladinou mořskou). Dále ještě nutno rozeznávati mezi nimi dělostřelectvo s pozadím, t. j. s viditelným terénem v největší blízkosti, a pak dělostřelectvo na ostrůvcích, poloostrovech a v poměrně plochem terénu, kde takového pozadí není.

Je to dosti důležité pro pozorování střelby nepřitelem.

Na vysoko položené baterie se stíhli lodním dělostřelectvem mnohem hůře nežli na baterie nízko položené. Před válkou se musilo loďstvo přiblížiti k pobřeží (aspoň jeho částí), aby mohlo palbu pozorovati; vývojem letectva a bezdrátové telefonie změnila se ovšem situace v prospěch námořnictva.

Snahou pobřežního dělostřelectva bude pak etablovati dobře chráněné baterie až na několik km od samého břehu.

Před válkou bylo pobřežní dělostřelectvo takřka jediným možným prostředkem obranným (vyjma torpéda); nyní značně podporují dělostřelectvo jak letadla, tak i ponorky. Pobřežní baterie je též nutno dotovati protiletadlovými děly.

Autor rozeznává všeobecně trojí pobřežní baterie: bombardovací, obranné a moždířové baterie. — Bombardovací slouží k střelení na loďstvo na velké vzdálenosti, obranné na menší námořní jednotky, které se pokoušejí uzavřít výjezdy z přístavů a podniknouti úto-

ky na jednotlivé body pobřežní a p. Konečně moždířové, které střelí na kryté pobřežní prostory, na něž jiné baterie s rasantní drahou letu střelí nemohou.

Dále uvádí autor pomocné dělostřelectvo, a to permanentní a mobilní; jsou to děla protiletadlová a děla menší ráže, na př. proti ponorkám.

Konečně uvádí autor lehké dělostřelectvo, jehož úkolem není boj s lodním dělostřelectvem, ani s lodmi vůbec, nýbrž je to dělostřelectvo připravené v záloze pro boj s event. vyoženými již oddily pozemního vojska.

Vedle dělostřelectva přikládá autor též nemalou důležitost osvětlovacím prostředkům; na menší vzdálenosti asi do 5 km dostávají světlomety, na větší vzdálenosti pak osvětlovací střely.

Autor zakončuje článek podotčením, že řádná obrana pobřeží vyžaduje především značných finančních nákladů.

Různé zprávy.

Devítidenní pochod mé horské baterie od Tetova přes Debar a Strugu do Elbasanu (únor 1913). — Od děl. mjr. Ješa J. Damjanoviče.

Uvádí výťah ze svého válečného deníku a líčí velmi zajímavé válečné události a z nich nabyté zkušenosti. Nejcitelnějším nedostatkem, uvádí, byl nedostatek horských koní. Tehdejší srbská armáda měla až ku podivu málo horských baterií, ač byl terén, v němž byla nucena konati velké pochody a boje, velmi hornatý. Všude pocítován nedostatek horského dělostřelectva.

Vyslovuje však svou spokojenost, že přes veškeré nedostatky a překážky, které jeho baterie musila překonati, byl celkový výsledek — srbské armády — nejlepší, totiž — vítězství.

Spojení dělostřelectva pro přímou podporu pomocí bezdrátové telefonie s pěchotou. — Od Iv. Paščenka.

Článek velmi zajímavý. Autor nejprve všeobecně podává několik příkladů o spotřebě elektrické energie pro různé délky vln a pro různé vzdálenosti.

Dochází pak k tomu názoru, že dostávají vlny 50—300 m (nyní se pracuje o přístrojích pro vlny kratší než 50 m) pro soupravu k výrobě elektrické energie asi 10 km (asi $\frac{1}{15}$ HP); pro vlny 50 m dostačí zařízení asi 50 kg těžké, které lze dopravovati ve třech truhlicích, a stanice lze zříditi v několika minutách. S tím se vystačí úplně na 5—6 km.

Takové zařízení bylo by rychlejší a účelnější nežli kladení telefonních linek.

(V tom případě by ovšem musilo býti pamatováno na praktický a jednoduchý šifrový klíč, neboť jinak by mohl i nepřítel vše snadno vyslechnout.)

Svazek II. (Ročník I., 1926.)

Děl. plk. Drag. Lj. Radosavljevič: Použití dělostřelectva zařazeného u předvoje.

Autor článku navrhuje, aby dělostřelectvo přidělené při přibližovacím pochodu předvoji hledělo zaujmouti palebná postavení ihned, jak pěchota narazí na odpor, a to asi ve vzdálenosti 15 km od nepřítele. Autor dokazuje, že se tím jaksi doplňuje účinek zbraní pěchoty a že je možno též snadněji střelí na nepřátelské dělostřelectvo; výhody vypočítává pak v těchto odstavcích:

1. Působnost předvoje by se tím urychlila, stala by se energičtější a rozhodnější, což má býti charakteristikou pro boj předvoje, dříve než narazí na silný odpor.

2. Aspoň část zmíněného dělostřelectva by tak neztrácela na čase záměnou palebných postavení.

3. Šetřilo by se silami mužstva a potahů a na většinu cílů by se dala účinně střelí z oněch palebných postavení.

4. Toto dělostřelectvo, vyjma onu část, která je okolnostmi přece přinucena změnit palebná postavení, zůstalo by v rukou velitele, který je nejlépe obeznámen se snahami a úmysly velitele předvoje.

5. Zde opakuje autor výhody účinné střelby na cíle, které nejvíce zdržují postup pěchoty.

Redakce artiller. glasníka poznamenává k tomuto článku, že by bylo záhodno slyšeti i jiné názory o této otázce.

O použití dělostřelectva v německé armádě. Podle francouzského upravil anonymní pisatel Z.

Hlavní úkoly německého dělostřelectva jsou celkem tytéž jako u ostatních armád; rovněž tak i účinek v širším smyslu slova, kromě toho, že Německo podle mírové smlouvy je odkázáno jen na určité ráže. Autor zdůrazňuje, že úspěchu dosáhne ten, kdo je se svým materiálem a s jeho vlastnostmi dobře obeznámen, kterýžto princip si Němci osvojují. Přechází pak na rozbor jednotlivých děl různých ráží.

Jmenuje na prvním místě polní dělo (kanon) jakožto hlavní zbraň dělostřelectva, jejíž použití je celkem totéž jako v jiných státech.

Lehká polní houfnice a horská těla jsou též obdobná jako v ostatních armádách. Autor čini zmínku, že moderní armády mají protiletadlová děla a uvádí jejich hlavní typy podle ráží. Dále uvádí, že se děla malé ráže se střelami osvětlujícími dráhu letu používá hlavně k střelbě proti letadlům nízko létajícím a pak při leteckých nočních útocích.

Tato děla jsou snadno pohyblivá, schopná rychlé palby, ale mají poměrně malý dostřel.

Děla střední ráže s koňským potahem nebo motorisovaná jsou dosti pohyblivá a mají náležitý dostřel.

Děla těžké ráže jsou buď stabilní anebo zařízení k dopravě po železnici. Rychlost palby je ovšem malá, avšak mohutný účinek jejich střel a jejich dostřel nahrazují tuto nevýhodu.

Děly těžké ráže je vyzbrojena jen jedna německá pevnost. Zmiňuje se též krátce o moždňích a o jiných speciálních dělech.

Organisace dělostřelectva se shoduje v celku s organisací v jiných armádách. Divisní dělostřelectvo může být podle potřeby zesíleno děl. arm. sboru nebo armádním anebo dělostřelectvem „všeobecné zálohy“.

Dělostřelectvo může v boji tvořiti různé skupiny a podskupiny; to přijde však k upotřebení více v posílní válce nežli při operacích na frontách neustálých.

Jinak se organisace dělostřelectva, pokud to poměry mírovými podmínkami stanovené dovoluji, v zásadě valně neliší od armád jiných.

Spojení dělostřelectva s pěchotou. Francouzsky od pl. Leraie; srbsky zpracoval R.

Autor se rozpisuje dosti obšírně o všeobecné důležitosti spojovací služby vůbec a opíraje se o válečné dějiny přichází k názoru, že tato služba zůstává, nezávisle na jednotlivých epochách v dějinách válečných, stále stejně důležitou. Uvádí příklady, kdy z nedostatku řádného spojení povstaly značné škody.

Další odstavce článku věnuje speciálně spojení dělostřelectva s pěchotou a praví, že jen naprostá součinnost obou zbraní vede k úspěchu. Stavá se, že zvláště temperamentní velitelé pěchoty jdou bez řádného spojení s dělostřelectvem po překonání nějaké překážky, která se jim stavěla v cestu při postupu, bezohledně kupředu, zapomínajíce na svůj původní úkol a na to, že pracují s jinými zbraněmi ve svazu k dosažení jednotného cíle, a pracují tak, snad v dobrém úmyslu, na svůj vlastní vrub. Netřeba se zmiño-

vati o nevýhodách takové nesprávné iniciativy.

Autor uvádí dále různé způsoby spojení, některé jejich nedostatky, které jsou ve všech armádách skoro stejné. Velitelé pěchoty a jezdeckta musí úplně znáti taktiku dělostřelectva ve všech fázích boje, jako naopak opět velitelé dělostřelectva musí být orientováni o činnosti pěchoty a jezdeckta v boji; jen tak je možná spolupráce těchto zbraní a je zaručen úspěch. Tyto znalosti vedou k nejtěsnějšímu spojení mezi pěchotou a dělostřelectvem.

Střelba pomocí vysokých rozprasků. Podle franc. návodu od anonymního pisatele Š.

Článek popisuje účel a případy zastřelování pomocí vysokých rozprasků. Dříve se užívalo tohoto způsobu jen výjimečně; nyní však nabytí nemalé důležitosti, takže mu francouzské dělostřelectvo věnuje zvláštní stať v svých předpisech o střelbě. Četné přednášky a články v odborných francouzských časopisech o tomto způsobu střelby svědčí o pozornosti, jaká se této střelbě věnuje. Autor uvádí výhody tohoto způsobu střelby a předvádí několik příkladů.

Polní meteorologická stanice systém Lambrechtova, její použití pro naše tabulky střelby. — Od anonymního pisatele M. J. R.

V úvodě k článku vysvětluje autor, na jakém podkladě, se stanoviska meteorologického, jsou sestaveny střelecké tabulky v arm. SHS. Uvádí meteorologické prvky, které se předpokládají pro sestavení tabulek. Rozdíl je jen ten, že se výška nad hladinou mořskou předpokládá 150 m, kdežto bývalá rakouská arm. měla výšku 127 m.

Poněvadž se však uvedené prvky téměř nikdy v praxi nevyskytují, je potřebí „opravných tabulek“, jimiž lze měřené prvky na předem uvedené přepočítati a podle toho jich pro střelbu využiti.

K měření meteorologických prvků je v arm. SHS zavedena meteorologická stanice systému Lambrechtova.

Nyní popisuje uložení jednotlivých aparátů této stanice. Výhoda stanice je ta, že se jí dá použiti, protože je přenosná, buď v postavení jednotlivých baterií nebo na vhodném místě mezi nimi; pak je ovšem nutno, aby se měřená data baterie přepočítala. — Stanici je vybaven každý dělostřelecký pluk a namnoze i jednotlivé děl. oddíly.

Poté uvádí způsob dopravy této stanice, aby se aparáty nepoškodily. Předpis o nich doporučuje, aby byla „nošena“ za každých okolností. — Popisuje jednotlivé přístroje a jejich použití.

Uvádí některé rozdily mezi tabulkami pro děla bývalé rakouské armády a armády francouzské. — Vysvětluje dále na konkrétních příkladech použití předem uvedených tabulek a přístrojů stanice, hlavně co se týká tlaku a teploty vzduchu a větru.

Text se doprovází několika jednoduchými, ale zřetelnými obrázky.

Tento článek poskytuje děl. důst., zejména posluchačům děl. učiliště, velmi dobrou ponaučení pro použití uvedené stanice.

Hornatý terén střelnice král. SHS a rozdily teploty od -20°C do -45°C poskytují velmi dobrou příležitost při výcviku v používání uvedeného meteorologického zařízení.

Dělostřelecký plynový útok. — Rusky od B. N. Lugovoja, přeložil Vlad. Javorski.

V úvodě se líčí vývoj této nové zbraně během světové války a zároveň opatření proti ní. Autor praví, že s tímto novým způsobem boje počali Němci — kteří střelili t. zv. „Grünkreuzgranaten“ — granáty se zeleným křížem. Tyto střely byly plněny fosgenem nebo chlorpikrinem nebo směsí obou.

Palba tímto střelivem bývala soustředěná na jednotlivé důležité body, na místa, kde se tušily zálohy,

na cesty, kudy byl nepřítel nucen postupovati, a konečně k zabránění protitoků.

Velkou důležitost hrají při takovém boji povětrnostní vlivy, které jsou velmi důležité k dosažení příznivých výsledků. Nejpriznivějších výsledků bylo dosaženo při rychlosti větru 4 km za hodinu; vítr 9 km za hodinu je již příliš silný; v tom případě lze střeliti jen na lesy, osady a na místa proti větru aspoň poněkud chráněná.

Autor vypočítává spotřebu střeliva na různé rozměry cíle, na př. na prostor 2500 m^2 je potřeba střel plněných otravnými látkami následující:

ráže mm	při první půlhodině palby	při druhé půlhodině palby
75	70	35
105	40	20
150	20	10

Podle zkušeností je potřeba, aby 40 proc., tedy téměř polovina dělových střel, byla plněna otravnými (nebo slizotvornými) látkami, a to 24% silně otravnými, 10% dusivými a lehce otravnými a 6% slizotvornými.

Autor uvádí pak ještě některé příklady a názory anglické a armády Spoj. států severoamerických.

Článek končí přehlednou tabulkou, obsahující druh palby, taktiku palby, druh otravné látky, počet střel, rychlost palby, atmosférické podmínky a poznámky.

Často se užívá palby smíšené, totiž střeliva, plněného otravnými látkami, a zároveň obyčejného střeliva.

Mjr. Valerius Komárek.

c) *Revues madarské.*

Magyar Katonai Közlöny.

Roč. XV. (1927), 4. sešit.

Kpt. děl. Josef Bálint: Problém součinnosti.

Dělostřelectvo má znáti organizaci a plány pěchoty. Obě zbraně mají si navzájem vyměnití výsledky průzkumu, mají se podporovati v pozorování a mají užívatí všech možných způsobů spojení.

Mjr. Desiderius Rapaics: Spojení u jezdeckva.

Obrací se proti názoru mjr. Nagyiho z předešlého čísla M. K. K., že by užívání radia omezilo pohyblivost převzdučných oddílů. Stačí zastávka převzdučného oddílu na 35–40 minut, aby radiostanice zahájila činnost a hlášení postoupila vyššímu velitelství a byla zase složena a hotová k dalšímu pochodu.

Telefonu se neužívá u jezdeckva jen v obranném boji. Proto je důležité, aby spojovací rotý jezdeckva měly též radiostanice a optické stanice s možností spojití se i na velkou vzdálenost. Doporučuje se dopravovati tyto stanice na autech a částečně na koních, aby mohly následovati za vyššími jezdeckými jednotkami v každém terénu.

Vince Mandl: Armáda budoucnosti.

Zdůrazňuje, že v příští válce rozhodne jakost a ne velikost armády. Žádá, aby při dnešních technických vymoženostech každý voják ovládal mimo vlastní zbraně též jiné, tak na př. pěšák by měl býti též šoférem anebo radiotelegrafistou.

Emil Lange: Materiální přípravy války.

Vliv materiální pohotovosti na vedení války. Dochází k závěru, že:

a) při zaopatřování produktů může stát spoléhat jen na vlastní sklizeň;
b) průmyslová výroba vyžaduje vzdělaných pracovníků. Protože Maďaři mají vázané ruce, pokud jde o zbrojení, musí hospodářský život připravit na příští boj.

Plk. v. v. Ákos Vogel: Dějiny kárného řízení. (Pokračování.)

Od roku 1843 až k nynější poválečné maďarské armádě.

Felix Bornemisza, kpt. poříční stráž: Jak se rozpadalo německé císařské loďstvo.

Stručný popis rozkladu v německém loďstvu způsobeného socialistickou agitací a vydání loďstva Angličanům.

Plk. v. v. Oskar Karajlovič: Maďaři ve světové válce. (10. pokračování.)

Ines Lachlan: Sport v anglické armádě. (Překlad z angličtiny.)

Mjr. Nagy: Skikjöring ve službě jezdeckva.

Zajímavý je článek převzatý z „Militär Wochenblattu“ o nápadně velikém počtu dělostřelectva v čs. armádě, kde poukazuje na nepoměr mezi poměrně slabou pěchotou a silným dělostřelectvem, dále se zmiňuje o postavení 4. let. pluku a 4. tel. praporu, o branném zákonu a o změnách ozbrojení pěchoty a dělostřelectva a konečně oznamuje naše důstojnické platy podle nového zákona.

Dále článek z „Heerestechnik“, ve kterém se popisuje čs. leh. kul. vz. 24 (miněn je lehký kulomet ZB. vz. 26).

Sešit 5.

15. květen 1927. Při oslavě 10. výročí námořní bitvy u Otranta byla odhalena pamětní deska padlým námořníkům v kasárnách poříční stráže.

Mir. zdrav. v. v. Julius Kemény: Úloha lékaře v střeleckých zákopech. 1. Lékařská prohlídka. 2. výcvik mužstva v zdrav. službě. 3. prohlídka pochodových útvarů. 4. strava, šatstvo. 5. hygiena, střel. zákopů. 6. nakažlivé nemoci. 7. profylaktické očkování. 8. kontrola civilního obyvatelstva (pokračování).

Mir. K. Lendvay: Kartografie v cizině. Popis dnešního stavu kartografie v Německu (zmiňuje se zvláště také o kartografii v Bavorsku, Sasku, Vírtembersku, Bandensku a Hesensku). Dále uvádí stav kartografie ve Švýcarsku a Rakousku. Na konci článku srovnává jednotlivé ústavy s mladým maď. ústavem.

Kpt. gšt. Ondřej Somogyi: Otázka dunajsko-tiského průplavu. Dějiny plánu průplavu. První

plány dunajsko-tiského průplavu byly již před 210 lety sestaveny. Průplav by podle nejnovějších plánů vedl přes Dunaharaszti a Taksony u Csongradu do Tissy. Celkem by byl 134 km dlouhý. Zmiňuje se o nár.-hosp. úspěchu průplavu, který by zkrátil vodní cestu z Tokaje do Budapešti místo dosavadních 900 km na 230 km a mezi Szegedem a Budapeští místo dosavadních 700 km jen na 200 km.

Jan Gabanyi: Zahraníční otázky. (4. pokračování.) Činnost komise pro úpravu hranic. 1. Održení Šoproně od Burgenlandu v r. 1921, současně vrácení Pětikostelí Maďarsku. Prekmurje zůstalo u SHS. 2. Oprava hranic čsl.-maď. Maďarsko dostalo obce Šomošova. Celkem dostalo Maďarsko od rozhraničovací komise 738 km² zpět proti 232.495 km² ztraceným po trianonské smlouvě.

Lad. Madarász: Letectvo. Použití zvědných letadel. (Výtah z francouzského článku.) Otázka odzbrojení letectva (podle něm.). Letecké zprávy (zmínka o zavedení padáku „Salvator B“ v čs. letectvu).

Menší zprávy: Svěcení praporu u 1. honv. p. pluku se dělo 7. května 1928 s obvyklou okázalostí. Mezi jinými zatloukly do žerdi hřebíky též čtyři dámy ze společnosti, černě oděné, se závojem jménem održeneho „Severu, Jihu, Západu a Východu“.

Několik údajů o evropských armádách. Válečný počet čs. armády se předpokládá asi na 1.300.000. Výdaje ČSR na armádu 17,3% z celkových statních výdajů. Čs. armáda má 456 těžkých děl, 7.624 kulometů a 500 letounů.

Bibliografie. Revue.

B. Heigl, rak mjr.: Překročily tanky již nejvyšší bod vývoje? Překlad z němčiny.

Sešit 6.

Árpád Kant: Úvahy o velké válce.

Autor přichází k závěru, že lepší výcvik, výzbroj a vlastenecký cit dodávají menší armádě převahu nad početnější armádou, která těch vlastností nemá.

Mjr. zdrav. v. v. dr. Julius Kemény: Lékař ve střeleckých zákopech. (Pokračování.)

II. Ošetřování raněných ve střeleckých zákopech.

1. Kde jsou ranění? Při přestávkách v boji anebo při lehčích bojích raněný sám nebo pomocí kamarádů nebo zdravotnické hlídky přichází na obvažiště. Ale při útoku

anebo dlouho trávající palbě je situace jiná. Ranění se snaží plížením a p. dostati do nějakého jen poněkud chráněného místa (granátová jáma, za zedí atd.) a tam vyčkají noci, mlhy, ukončení palby, aby se dostali nerušeně na obvažiště. Podle názvosloví maďarského předpisu se nazývají taková místa „hnižda raněných“, s čímž autor nesouhlasí, poněvadž pak by bylo celé bojiště velké hnízdo raněných; autor navrhuje, aby v úseku každé roty byla jedna kaverna zřízena jako „sanitní kaverna“ — jako sběrna raněných dotyčné rot, kde by ranění v úkrytu mohli čekat na svůj odsun.

2. Nebezpečná zranění: a) Ranění do hlavy. Zavedení přilby snížilo o 75% počet raněných do hlavy. b) Ranění do prsou byla pokládána za lehčí ranění, ale podle statistiky zemřelo 36%. Jsou případy, že lidé 5.—6. den po zranění vstali bez povolení a vykrváceli. Proto je důležité, aby ranění byli dopravováni bez otřesu a aby jim bylo dopřáno klidu. c) Ranění do končetin. Ve světové válce 61—62% všech zranění. d) Ranění plynem. V budoucí válce počet jich vzroste. Profylaxe je nemožná, poněvadž budou stále nové a nové plyny vynalézány. e) Ranění do břicha. 96% jich umírá z těch, kteří byli ihned odvezeni na obvažiště, a 35—40% pak z těch, kteří zůstali na místě ležeti z jakéhokoli důvodu v kavernách. Doporučuje konservativní ošetřování: Několik dní bez jakékoliv stravy a naprostý klid. 4.—5. den jen čaj po lžících a odsun 10.—12. den.

3. Prostředky a způsoby dopravy raněných. V zákopech normální nosítka (příliš dlouhá) jsou neupotřebitelná; autor doporučuje improvizovat je ze stanového dílce neb nosnou židli, která se dá přizpůsobiti jednotlivým nutným polohám.

4. Obvažiště: a) Lékařská činnost na obvažišti. Na obvažišti se má poskytnouti jen první pomoc. Zabrániti vykrváčení. Fixování raněných končetin. Zmírnění bolesti. b) Stravování. Žádá zařízení pro vaření většího množství černé kávy na obvažišti. c) Odsun z obvažiště.

5. Pohřbívání mrtvých.

III. Jiné problémy střeleckých zákopů.

1. Za jaký čas přijde raněný k lékaři? (Statistické údaje.) 2. Postavení zdravotnického personálu na přední frontě. Stěžuje si, že mužstvo zdravotnické hlídky není stejně významováno jako druhé mužstvo, přes to, že je stejně vydáno nepřátelské palbě. 3. Kde

se má nositi legitimací lístek? Doporučuje nositi na levém zápěstí kovový náramek s příslušnými údaji, vrytými do kovové destičky. 4. Postavení lékaře u jednotky. Obrací se hlavně proti tomu, že ustanovení maď. služebního řádu nejedná s lékaři jako s důstojníky zbraní, přes to, že jsou vydáni stejně nebezpečí jako oni. Ztráty lékařů (statistické údaje).

Zdokonalování dělostřeleckého materiálu během války a po ní.

Překlad článku rak. mjr. Bedřicha Heigla, uveřejněného v *Militärwissenschaftliche u. technische Mitteilungen* 1927, květen—červen.

Kpt. vozat. v. v. Zoltán Molnár: Protiletadlová obrana vozatstva:

Roztroušené umístění vozatajského proudu za pochodu a ubytování. Předpokládá, že v budoucnosti bude každý vozatajský odřad vyzbrojen 1—2 lehkými kulomety.

Pro lepší spojení a obranu se žádá, aby jednotlivé vozatajské oddíly byly též vybaveny spojovacím materiálem.

Kpt. v. v. Ludvík Simsay: Panevropská unie s maďarského stanoviska.

Maďarské stanovisko jest ovšem k vytvoření Panevropské unie záporné. Ani v SN nevidí prostředek k získání ztraceného území. Pojednává o myšlence evropské unie hlavně pokud jde o organizaci hospodářských sil Maďarska a obává se, že by vytvořením „Panevropy“ Maďarsko kleslo na úroveň osady. Dále namítá, že myšlenka Panevropské unie podporuje oslabení národního a rasového citění a je tedy se stanoviska velkého Maďarska škodlivá. Ve svazu PU by nemohli Maďari organisovati své vnitřní síly a proto by se musili zříci svých snah o utvoření Velkého Maďarska. Se stanoviska iredenty, maďarských menšin odtržených území (rozuměj ČSR, SHS, Rumunsko a Rakousko) považuje autor myšlenku PU za nejvíce škodlivou. Odmítá PU hlavně proto, že by maďarské menšiny odtržených území tím, že by jejich menšinová práva byla zaručena PU, neměly snahu spojití se s nynějším Maďarskem v té míře jako nyní, kdy maďarské menšiny jsou utiskovány. Dále by se zhoršilo vojenské a politické postavení Maďarska uvnitř PU a z toho plyne, že by i přitažlivost pro maďarské menšiny odtržených území velmi klesla přes to, že pro opětné získání odtržených území potřebuje Maďarsko velmi nutně této přitažlivosti.

K 6. sešitu Magyar Katonai Közlöny je přiložena zvláštní příloha: Sou-

činnost pozemních armád a námořních sil ve světové válce. Knižku napsal plk. gšt. v. v. Emerich Suhay. Má 7 náčrtů a zabývá se hlavně válkou ponorek a pádem Tsing-Taua. Útok rakouského loďstva proti italskému bře-

hu 24. V. 1915. Bitva u Otranta-14. 5. 1917. Podnik Gallipoli. Doprava americké armády na evropské bojiště. Dobytí ostrovu Osel a Dagö 12. X. 1917.

Kpt. A. K.

LITERÁRNÍ PŘEHLED

Spisy české.

28. říjen 1918. Předpoklady a vývoj našeho odboje domácího v československé revoluci za státní samostatnost národa. Napsal dr. Frant. Soukup. Díl I. a II. Str. 1252. Praha, nakladem Ústř. dělnického knihkupectví a Orbisu, 1928. Cena neudána.

K letošnímu jubileu československé republiky vydal senátor dr. Fr. Soukup objemné dvousvazkové dílo, nazvané 28. říjen 1918. Autor, jenž plná čtyři desetiletí svého života vyplnil ne nevýznamnou činností v politických zápasech jako jedna z vůdčích hlav strany sociálně-demokratické, jenž byl poslancem rakouského parlamentu a členem Národního výboru a aktivním účastníkem říjnového převratu, podává tu veřejnosti podle svých vzpomínek i podle dokumentů odjinud známých vyličení gigantického zápasu našeho národa proti habsburské dynastii a proti rakousko-uherskému státu. Důležitost funkcí, jež ve veřejném životě zaujímal, dala mu k tomu plné právo, ba co víc, ukládala mu to přímo za povinnost.

28. říjen není Soukupovi jen jediným dnem, je mu souhrnem všech bojů, které národ podnikl za tím účelem, aby dosáhl ztracené samostatnosti. „28. říjen nebyl náhodou a nebyl improvisací. Československá revoluce nevznikla přes noc.“ A jinde opět čteme: „Československá republika je kolektivním dílem všeho národa československého a dílem naší československé demokracie.“

Převrat samotný jest autorovi vyvrcholením a logickým zakončením úsilí celých generací, úsilí, jež za světové války nabylo zvláštní intenzity a projevílo se zejména ve třech složkách: v zahraniční akci diplomatické, v zahraniční akci vojenské a v domácí akci vnitropolitické.

Doklady pro tuto these hledá Soukup v národní historii posledních čtyř století, na niž se dívá jako na nepřetržitý řetěz zápasů národa s dynastií, zápasů občas zdánlivě utuchajících, jindy však s tím větší silou znovu propukajících. Podstata konfliktů s Habsburky byla vždycky jedna a táž, ať už to byl odboj

za války šmalkaldské či povstání v roce 1618, ať to bylo období velikých bojů 19. století či hnutí Omladiny, zakončené procesem, který byl „největším procesem politickým od dob bělohorských“. Český národ své státní samostatnosti právně nikdy nepozbyl a nároků na ni se nikdy nezřekl. Je tedy docela přirozené, že využil světové konflagrace v r. 1914, aby si znovu získal nezávislost, již byl zbaven proti všemu právu a násilím.

Autor přechází pak k počátkům války, k rozpuštění parlamentu, k suspensi občanských svobod v Rakousku, k pronásledování tisku, literatury, spolků a organizací kulturních i politických, k potlačování každého volnějšího projevu, ke všem hrůzám persekuce, jež začínala šikanováním českých lidí a končila inscenováním obrovských politických procesů, žaláři, internačními tábory a šibenicemi.

Vylíčený neslýchaný útisk, kterému byl národ vydán v prvních letech války, přistupuje pak autor k úvahám o možnostech domácího odboje a probírá všechny prvky, z nichž se tento odboj skládal. V podrobném svém líčení nepomijí ničeho. Zmiňuje se o přebíhání jednotlivců i celých vojenských útvarů, o rozpuštění pluků 28. a 36., o utvoření revoluční Maffie, Českého svazu a Národního výboru, o uvolnění persekuce, jež nastalo po smrti starého císaře a po nastoupení Karlově. Rozepisuje se o památném projevu českých spisovatelů a o jeho ohlasu v nejširších vrstvách, o svolání říšské rady a o proklamaci československého státu v první její schůzi dne 30. května 1917, o parlamentních bojích Českého svazu, podporovaného poslanci ostatních utlačených národů rakouských, o politické amnestii a jejich následcích, o významu socialistické konference ve Stockholmu pro náš odboj. Oceňuje kladné hodnoty ruske revoluce, líčí pevné odhodlání národa bojovat všemi prostředky za sebeurčení, odhodlání, projevené znovu deklarací generálního sněmu českých poslanců dne 6. ledna a národní přísahou dne 13. dubna 1918. Zabývá se květnovými slav-